

NICHD:s förhørsstomme för övergrepp som skett på nätet

En anpassning av NICHD:s förhørsstomme för att utreda internetrelaterade sexuella övergrepp mot barn¹

Denna anpassning av NICHD-förhørsstommen har utvecklats för att användas av utbildade förhørsledare som är bekanta med den reviderade versionen av NICHD-protokollet (NICHD-R). Den är särskilt utvecklad för fall där det finns tekniska bevis eller en stark misstanke om förekomsten av sådana bevis. Dessa bevis kan ofta bestå av följande:

- Sexuella **bilder, videor** eller annat material som tydligt identifierar barnet²
- Onlinekonversationer där det tydligt framgår att barnet varit delaktig.

Den ursprungliga NICHD-förhørsstommen utvecklades för misstänkta fall av övergrepp mot barn off-line, där det ofta inte finns någon bevisning utöver barnets berättelse. Vid fall av sexuella övergrepp mot barn på nätet finns det dock ofta annan bevisning såsom bilder eller videoinspelningar, och därför finns det ett särskilt behov av att ge de utredandeförhørsledarna vägledning i hur de ska introducera anklagelsen och hänvisa till eventuella befintliga bevis. Även om det fortfarande är viktigt att genomföra förhöret på ett sätt som inte är ledande och att bygga upp den kring frågor som främjar fritt återberättande kan det vara både nödvändigt och etiskt att tidigt i förhöret vara transparent med befintliga bevis för att undvika att barnet blir överrumplad.

Syftet med denna anpassade förhørsstomme är att föreslå hur man kan ta upp befintliga bevis på övergrepp på nätet på ett så barnanpassat sätt som möjligt och som inte är ledande, samt ge exempel på information/bevis som kan vara relevanta för de rättsliga bedömningarna av fall av övergrepp på nätet. Förhørsledarna uppmanas att bekanta sig med den reviderade NICHD-förhørsstommen och i synnerhet i hur de kan stötta och uppmuntra barn som förhörs. I slutet av detta dokument finns rekommenderad litteratur om hur man kan stötta barn, inklusive relevanta studier om övergrepp på nätet och dess konsekvenser för barn som utsatts.

I fall där det inte finns bildmaterial eller andra former av konkreta bevis på att barnet som är i fokus för utredningen har utsatts för övergrepp, rekommenderas det att man använder den vanliga NICHD-R-förhørsstommen. De frågor som föreslås i denna anpassade förhørsstomme kan dock användas som referens för hur man ställer frågor om ämnen som ofta är relevanta i nätrelaterade fall. Innan förhöret uppmanas förhørsledarna att sätta sig in i de sociala medieplattformar, appar eller spel som är kopplade till det misstänka brottet och hur de fungerar.

¹ Förhørsstommen har anpassats av docent Julia Korkman, kriminalinspektör Maria Hietajärvi. Granskad och kommenterad av Dr Malin Joleby, professor Irit Hershkowitz och professor Michael E. Lamb. Förslag till förbättringar kan skickas till [jkorkman\(at\)abo.fi](mailto:jkorkman(at)abo.fi) och tas tacksamt emot.

² bevisligen = konversationen eller bilderna har sparats på barnets egen enhet eller på en enhet som barnet använder, eller om det är känt att barnet använder smeknamnet eller kontot. Det kan till exempel vara fallet när informationen har tillhandahållits av tjänsteleverantören på grundval av registrerings- eller inloggningsinformation, eller när det på annat sätt är tydligt.

Alternativa hypoteser

Före förhöret, överväg alternativa förklaringar till de tillgängliga bevisen och hur du kan få information om

dessas. Vid internetbaserade övergrepp kan en central fråga vara vem som faktiskt har använt ett konto eller ett användarnamn som är kopplat till det aktuella fallet.

- 1.
- 2.
- 3.
- ...

OBS! Anpassa frågorna till den aktuella misstanken och barnets utvecklingsnivå.

DEL 1. INLEDNING

Jag heter _____, jag är [yrke] och det är mitt jobb att prata med barn om saker som har hänt dem. Som du ser har vi en videokamera här. Den spelar in vårt samtal så att jag ska komma ihåg allt du berättar för mig.

Försäkra dig om att detta är okej för barnet och fråga om barnet har några frågor.

DEL 2: KONTAKTSKAPANDE

Syftet är att få barnet att slappna av och känna sig så bekvämt som möjligt i situationen.

Säkerställ att barnet känner sig så bekvämt som möjligt: *Hur känns det för dig att vara här och prata med mig idag? Har du några funderingar? Finns det något som jag kan göra för att du ska känna dig mer bekväm?*

Allra först vill jag lära känna dig lite bättre. Berätta vad du tycker om att göra/saker du gillar.

Om barnet inte svarar, ger ett kort svar eller fastnar, fortsätt med kontaktskapandet genom att ställa öppna frågor om andra ämnen, exempelvis: *Vad tycker du om att göra på fritiden?*

Fortsätt med att bygga upp en relation tills barnet verkar känna sig bekvämt och ger mer detaljerade berättande svar. Du kan fråga barnet om skolan, hobbyer eller andra saker som barnet tycker om att göra efter skolan. Kom ihåg att ge barnet tillräckligt med tid att svara innan du ställer nya frågor. Ställ även följdfrågor om saker som barnet redan har nämnt, men se till att frågorna är öppna. Till exempel:

*Berätta för mig om [något som barnet redan har nämnt]. Använd varierande inledande frågor om olika ämnen; och se till att minst en fråga fokuserar på barnets inre upplevelser såsom tankar, känslor, sinnesintryck eller emotioner. När barnet nämner något, följ upp med en öppen fråga: *Berätta mer om tiden i bilen.* / *Du nämnde att du lekte med X, berätta om X.* Detta är uppföljningsfrågor som syftar till att uppmuntra barnet att utveckla de ämnen som de har nämnt.*

Om barnet verkar nervöst eller tveksamt kan du bemöta detta genom att ställa frågor, som exempelvis: *Kan du berätta hur du känner dig just nu?*

Stöd barnet genom att tacka dem: *Tack för att du berättade detta för mig.*

DEL 3. GRUNDLÄGGANDE REGLER (RÄTTIGHETER OCH SKYLDIGHETER)

Förklara reglerna (rättigheter och skyldigheter) och öva på dem

Förklara, i enlighet med gällande lagstiftning, vem som kan/kommer att se förhöret och/eller inspelningen av den efteråt. Du kanske vill betona att den inte kommer att bli offentlig, finnas tillgänglig online eller ges ut till andra än de berörda personerna.

Mina kolleger kommer också att följ vårt samtal från rummet intill genom den där kameran. De är där för att hjälpa mig och påminna mig om jag skulle glömma att fråga dig om något viktigt. Vi kommer att ta en paus vid något tillfälle, och sedan kommer jag att fråga dem om det finns något mer jag bör fråga dig om.

Anpassa frågorna efter barnets utvecklingsnivå.

Det finns vissa grundläggande regler som gäller under den här diskussionen som jag vill berätta om nu.

3.1 Förståelse

Det är viktigt att vi förstår varandra så bra som möjligt. Om jag frågar något som du inte förstår, säg till mig att du inte förstår.

Om jag inte förstår vad du säger, ber jag dig förklara.

Och om jag av misstag säger något som inte stämmer, ska du säga det till mig. Är det här okej för dig?

Beroende på barnets ålder kan du öva dessa regler med några exempel. Ju yngre barnet är, desto mer kan det behöva konkreta exempel för att förstå vad förhöret innebär. Till exempel: "Om jag säger att du är en tioårig pojke (när du inte är det), vad ska du svara då?"

Om barnet inte svarar rätt första gången, ställ en annan övningsfråga, till exempel: "Om jag säger att du har en grå jacka på dig, vad ska du svara?" eller något liknande.

Rätta ifall barnet ger fel svar och förstärk om barnet svarar rätt ("precis, du ska säga till mig om jag i misstag säger fel").

3.2 Jag vet inte/jag minns inte

*Om jag frågar något som du inte kan svara på, säg då till mig: "Jag vet inte."
Så om jag frågar dig [t.ex. vad åt jag till frukost idag], vad skulle du säga?*

Om barnet säger: "Jag vet inte", säg: *Exakt. Det kan du inte veta.* Om barnet börjar gissa, fråga: *Vet du verkligen vad jag åt till frukost idag? Och fortsätt: Nej det kan du inte veta, eftersom du känner inte mig och [t.ex. du var inte med mig när jag åt frukost idag], så du vet inte. Om du inte vet svaret, gissa inte utan säg bara att du inte vet.*

Om barnet inte förstår första gången, ställ en annan övningsfråga, exempelvis "Vilken färg har min bil? eller vad heter min katt?" eller något liknande.

Rätta ett felaktigt svar eller ge barnet beröm om det svarar rätt.

3.3 Rätten att inte berätta

En del av mitt jobb är att prata med barn och unga om saker som hänt dem. Jag träffar många barn och unga för att de ska kunna berätta sådant som har hänt på riktigt, dvs sådant som är sant om saker som hänt dem. Det är mycket viktigt att du berättar sanningen för mig idag om vad som hänt dig. Här kan du be barnet att lova att tala sanning eller fråga: "Kan vi komma överens om att du

bara talar sanning här när du pratar med mig idag?”.

Juridiska rättigheter eller skyldigheter som är relevanta för den nationella kontexten kan också tas upp på ett liknande sätt; se till att barnet förstår situationen så väl som möjligt (om detta inte redan har gjorts före förhöret). Sådana rättigheter eller skyldigheter kan exempelvis vara rätten att inte belasta en familjemedlem eller straffrättsligt ansvar för barn över 15 år. Dessa behöver planeras i förväg utifrån gällande lagstiftning, barnets ålder, utvecklingsnivå och eventuella sårbarheter.

Den viktigaste regeln är att du måste tala sanning. Om du inte vill prata om något, säg hellre att du inte vill berätta än att säga saker som inte är sant. Är det här okej för dig?

4. ÖVNINGSFÖRHÖR och fortsattkontaktskapande (Episodisk minnesträning)

Ta före förhöret reda på om barnet nyligen varit med om en positiv och betydelsefull händelse som barnet aktivt deltagit i. Syftet är att be barnet berätta om något som har hänt och följa upp berättelsen på samma sätt som vid förhöret kring det misstänkta övergreppet.

4.1 Huvudinledning (main invitation)

Innan vi pratar om varför du är här idag, ska vi öva lite. Jag skulle vilja att du berättar så mycket du kan minnas om en händelse eller något du har upplevt. Jag har förstått att du för några [dagar, veckor] sedan hade [skollov, födelsedag, annan händelse]? Berätta för mig allt som hände [under händelsen] från början till slut så gott du kan.

Om du inte fått reda på någon tidigare händelse, fråga: *Har det nyligen hänt något speciellt som du kan berätta om? Har du nyligen gjort något utöver det vanliga på fritiden?*

Om barnet inte kan återge någon lämplig händelse, föreslå: *Berätta i så fall allt som hände [idag, igår] från det att du vaknade tills du [kom hit / gick och lade dig].*

4.2 Följdfrågor (follow-up invitations)

Tack, att du har berättat många saker för mig [om barnet har gjort det]. Jag vill ställa några fler frågor om det du just har berättat för mig. Upprepa kort vad barnet har berättat och kombinera detta med öppna uppföljningsfrågor. "Och Vad hände sedan? Använd den här frågan så ofta som det behövs under hela det här avsnittet, tills du har fått en fullständig beskrivning av det barnet varit med om.

Kom ihåg att stödja barnets berättelse genom att lyssna aktivt, nicka, visa intresse och tacka barnet. Du kan ge stödjande kommentarer då barnet berättar, exempelvis: *"Tack, [barnet] för att du berättade det här för mig. Det du säger är väldigt tydligt och hjälper mig att förstå vad som hände." / "Tack för att du berättade det för mig, det hjälper mig att lära känna dig."*

4.3 Tidssegmenterade öppna frågor (time-segmenting invitations)

Försök att använda tre tidssegmenterade inbjudningar, men anpassa antalet och typen av frågor efter barnets förmåga och reaktioner. Ställ frågor som hjälper till att få information från olika delar av den händelse barnet har beskrivit.

Berätta för mig allt som hände från ögonblicket [en aktivitet barnet nämnde] till ögonblicket [en aktivitet barnet nämnde senare].

Till exempel: *Du berättade att ni lekte inomhus innan ni gick till affären. Berätta allt som hände hemma från det att du vaknade tills du gick till affären.*

Anpassa frågorna efter barnets utvecklingsnivå. Om barnet har svårt att förstå längre instruktioner, förenkla genom att fråga: *"Berätta om leken / eller när du gick till affären"*.

4.4 Fokuserade inbjudningar (cued invitations)

Du bör också sträva efter att använda frågor som hjälper barnet att ge fler detaljer. (Om tid, händelser, tankar och känslor).

Berätta för mig mer om [en aktivitet, ett föremål]. / Tidigare talade du om [en aktivitet, ett föremål]. Berätta för mig allt om det.

Fråga också barnet om dess tankar och känslor.
Tidigare berättade du om [tanke, känsla]. Berätta mer om det.

Om barnet inte nämner vad det tänkte eller kände kan du fråga:

Du nämnde [X], berätta för mig vad du tänkte om det? / Berätta för mig hur det fick dig att känna dig / vad du kände då?

4.5 Diskussioner om aktiviteter på nätet

Om barnet inte tidigare har tagit upp några online aktiviteter (spela, använda Snapchat, Instagram, Discord, Reddit, att titta på Youtube, streama på Twitch etc.) tidigare, kan du också fråga om dessa, på ett så öppet sätt som möjligt. Det kan vara ett bra sätt att ta reda på vad barnet vet om nätet och digitala frågor och hur de beskriver dem.

Exempel på online-relaterade frågor:

Berätta om saker du gillar att göra på nätet?

Om barnet inte förstår begreppet "på nätet" kan du fråga:

Berätta om saker du tycker om att göra på din telefon? [/andra enheter]

Fortsätt med att uppmana barnet att fritt berätta om frågor som det redan har nämnt:

Du sa att du spelar [Brawl stars]. Berätta för mig om det!

Du sa att du gillar [TikTok]. Berätta mer om det!

Du sa att du gillar att använda [Snapchat]. Jag är ny på appen själv, så jag vet inte så mycket om den. Skulle du kunna berätta mer om den för mig?

Du sa att du spelar/chattar online med dina vänner, vilken enhet använder du för att göra det?

Fortsätt med att be barnet berätta mer detaljerat om olika aspekter av onlineaktiviteterna samt om barnets erfarenheter, tankar och känslor i samband med dessa.

Du berättade att du spelar [FIFA22]. Kan du berätta mer om det spelet?

Du berättade om det där onlinespelet [Fortnite] – berätta mer om det. Du sa att det har olika karaktärer. Berätta om karaktärerna.

Du berättade att du gillar att vara på [TikTok]. Berätta om det. (Om barnet inte ger ett beskrivande svar kan du fråga: Vad brukar du göra där?)

Du berättade att du brukar spela ungefär två timmar på en vardagskväll. Berätta allt du kan om det.

Berätta för mig om att använda Snapchat.

Berätta om platsen du befinner dig på rent fysiskt när du [du spelar/använder Snapchat]? (Enligt vad barnet har berättat om aktiviteter på nätet. Hemma, i skolan, utomhus, i ditt rum, hos en kompis etc.)

Berätta om andra personer som är närvarande när du spelar spel? (Fysiskt i samma rum, i köket, i ett annat rum) (Fysiskt i samma rum/i köket, i ett annat rum)

Du nämnde att din karaktär har ett smeknamn, berätta mer om smeknamnen?

Du berättade att du visste de här sakerna om karaktärerna. Berätta hur du vet det?

Du sa att du vet dessa saker för att du har pratat med dem. Berätta mer om hur du pratade med dem?

Berätta om vad som händer när du är på nätet? (Ställ följdfrågor om hur, var, vem / meddelanden / chattar / i telefon / via video / webbkamera?)

VIKTIGT: När ett barn berättar för dig om händelser som inträffar i ett digitalt rum eller på en social medieplattform ska du alltid ta reda på barnets konto, karaktär, smeknamn, användarnamn eller kontonamn. Kom ihåg att ta reda på hur barnet förstår de termer och begrepp du talar om, till exempel "tjänst", "smeknamn", "användare". Till exempel: "Vet du vad ett användarnamn är? Kan du berätta det för mig?" Du nämnde att han DM:ade dig, kan du berätta mer om det?"

Kom ihåg att göra detta för alla viktiga termer som barnet använder, "Du nämnde att du scrollade på din FYP, kan du berätta vad det betyder/mer om det?", "Du sa att situationen var lite suspekt, berätta för mig vad du menar med det/mer om det", även om du tror att du förstår innebörden. Exempelvis kan den exakta innebörden av sexuella termer vara av avgörande betydelse i en eventuell rättegång.

5. BEHANDLING AV MISSTANKEN (Den substantiva fasen)

Förhöret går vidare till det misstänkta brottet utifrån varje enskilt fall, med hänsyn till de individuella omständigheterna (och hypoteserna) kring misstanken, exempelvis genom att hänvisa till något som barnet har sagt, en läkarundersökning, någons uttryckta oro över ett barns internetkontakt, eller bilder eller chattloggar som har skickats till polisen eller upptäckts av barnets vårdnadshavare. Nedan finns exempelfrågor, med vilka du kan närma dig ärendet. Du måste dock alltid anpassa frågorna efter situationen.

OBS! I internetrelaterade fall är det viktigt att betona att förhöret inte handlar om att barnet har gjort något fel. Detta bör upprepas vid behov under hela förhöret.

OBS! Ta bara upp fakta som du har starka bevis för. Du kan vara tydlig när du infromerar barnet om detta, men pressa inte barnet att berätta. Barnet bör ges möjlighet att berätta – men får aldrig tvingas eller pressas till det.

OBS! Särskild känslighet kan krävas vid förhör med HBTQI-barn. I vissa fall har barnet inte "kommit ut" för sina föräldrar innan utredningen av det misstänkta övergreppet påbörjas. Om du inte är bekant med ämnet, bör dusätta dig in i frågor som rör HBTQI-ungdomar.

5.1. Övergång till att samtala om det misstänkta brottet

Nu (när vi känner varandra lite bättre) vill jag tala om varför [du är, jag är] här i dag. Planera alltid noggrant hur du ska gå vidare till det misstänkta brottet utifrån varje enskilt fall! Så snart barnet börjar prata om misstanken/brottet, gå vidare till avsnitt 5.2.

Vet du varför du har kommit för att träffa mig idag?

Vad berättade din [namn på den person som följer med barnet till förhöret/mamma/pappa ...] till dig när du kom hit?

Om internetfrågor har diskuterats under förhöret kan du övergå till ämnet för anklagelsen, till exempel så här: Vi har pratat om några saker som du gillar att göra på nätet. Finns det andra saker som du har upplevt på nätet som du vill berätta om?

Om barnet inte verkar veta varför det är kallat till förhör eller inte tar upp ämnet självmant, finns det två olika scenarier för hur man går vidare beroende på hur starka bevisen i fallet är.

Det är möjligt att polisen har

5.1.A) starka bevis: foton, videor eller andra obestridliga bevis som meddelanden, chattloggar etc. som visar att barnet har varit utsatt för ett brott, eller

5.1.B) misstanke/svagare bevis för att barnet är ett möjligt brottsoffer och polisen behöver veta vad barnet vet om förövaren och om eventuella övergrepp.

Nedan finns exempel på hur du kan gå vidare med förhöret i båda scenarierna. Tänk på att barnet kanske inte vet varför det blir förhört. I sådana fall bör man gradvis och försiktigt ge ledtrådar, så att barnet inte känner sig tvingat att berätta och så att frågorna är så icke-ledande som möjligt. Det är också möjligt att barnet vet eller tror sig veta varför utredningen görs men är ovilligt att berätta om det på grund av känslor av skuld, skam, rädsla för andras reaktioner eller för att barnet är förälskat i

förövaren (eller i den person som förövaren utger sig för att vara). I sådana fall bör samtalet fokusera på att ge stöd för att minska barnets oro, hjälpa barnet att reglera känslor, hantera inre konflikter och så vidare.

OBS! Det är viktigt att notera att även om ett brott har begåtts kan det hända att ett barn inte är medvetet om det! Förövaren kan ha utgett sig för att vara ett barn eller barnet kan vara vetande om att bilder eller videoklipp har spelats in eller spridits. Bilden kan även vara AI-genererad.

5.1. ÖVERGÅNG A: För misstankar med starka bevis: foton, videor eller andra obestridliga bevis som meddelanden, chattloggar etc. som visar att barnet har utsatts för ett brott

Följande exempelfrågor är skapade för situationer då det finns **starka bevis** för att barnet har utsatts för att barnet har utsatts för sexuella övergrepp på nätet. Bedömningen måste göras från fall till fall, beroende på tillgängliga bevis. Till exempel om det finns bilder eller videomaterial av barnet, eller bevis på sexuella samtal med barnet som har överlämnats eller anmälts till polisen av barnets vårdnadshavare, internetleverantörer eller andra myndigheter.

Polisen utreder ett fall där en användare i [Snapchat, redigera så att det passar fallet] har varit i kontakt med många barn och [bett dem skicka bilder/skickat bilder till dem/kontaktat barn, redigera så att det passar fallet] Jag vill ställa några frågor till dig om detta. Berätta allt du vet om detta.

Användarnamnet är [smeknamn/användarnamn, t.ex. Mr. Hoot, redigera för att passa fallet]. Berätta vad du vet om den här användaren?

Om det är lämpligt, (t.ex. om barnet verkar mycket motvilligt eller om det finns anledning att tro att barnet känner sig skyldig): *Ibland kan barn vara med om förvirrande och obehagliga saker på nätet. Vissa barn kanske tror att de har gjort något fel, men jag vill att du ska veta att detta inte är något behöver oroa dig för. Vi är inte för att du skulle ha gjort något fel eller förbjudet.*

Exempel:

Polisen har undersökt enheter (dator/telefon) som har använts av en viss [Mr Hoot, använd förövarens användarnamn, eftersom barnet inte nödvändigtvis känner till hans riktiga namn eller identitet eller att förövaren är en vuxen]. De har hittat meddelanden som han har skickat och bilder som barn har skickat till honom. Berätta allt du vet om detta/Kan du berätta något om /Mr Hoot?

Polisen har hittat meddelanden som Mr. Hoot har skickat till [Flowergirl13, använd barnets användarnamn]. Kan du berätta något mer om detta? Om barnet inte svarar: Vad kan du berätta något om användarnamnet Flowergirl13?

Polisen har hittat några fotografier/videor där du förekommer. Kan du berätta om dessa? (Hur har dessa bilder hamnat hos Mr Hoot?)

Där lämpligt: Återigen, kom ihåg att vi inte är här för att du har gjort något fel. Polisen utreder vad den/de här vuxna personen/personerna [Mr. Hoot] har gjort.

Barnet är ovilligt att prata

Om barnet är motvilligt att prata eller motsäger uppenbara bevis, kan du använda ett av följande stödjande uttalanden som riktar sig direkt till barnet:

Jag/vi är oroliga för dig och jag vill veta om något har hänt dig./ Om något har hänt dig och du vill att de ska sluta, kan du berätta det för mig. / Ibland tror barn att det är deras fel om något har hänt dem, men barn är aldrig ansvariga för det som händer dem.

Om barnet fortsätter att motsäga de tillgängliga bevisen, påminn det om detta på ett stödjande och uppmuntrande sätt.

Om det är något som du inte vill berätta för mig så säg det. Du har rätt att inte berätta om det för mig. Säg bara att du inte vill prata om det så respekterar jag det. / Det är ditt val om du vill berätta, och det är mitt jobb att låta dig välja.

Om det finns bevis som tydligt visar att den misstänkte har sagt till barnet att inte berätta för någon, kan detta också nämnas:

Jag har sett meddelanden som Mr Hoot skickat till dig där han har sagt åt dig att inte prata om detta med någon, men du ska veta/jag vill att du ska veta att du har rätt att berätta vad du vill för mig/ingen har rätt att förbjuda dig att berätta om de här sakerna.

Om det finns starka bevis för att Mr Hoot har bett barnet att skicka nakenbilder (etc.) eller skickat egna nakenbilder kan du hänvisa till detta:

De konversationer som vi har sett verkar visa att Mr Hoot har [bett dig att skicka bilder till honom] – berätta om det.

I vissa fall är det möjligt att avslöja förövarens identitet för barnet i det här stadiet. Tänk dock noggrant hur du presenterar detta, eftersom barnet kanske inte är medvetet om att förövaren är en vuxen.

Polisen har upptäckt att Mr Hoot har ljugit och faktiskt inte är ett barn, utan en äldre person (t.ex. en vuxen man) som har varit i kontakt med flera barn. Det är därför viktigt att vi får all information om honom/henne/hen som vi kan. Om du berättar allt du vet och minns om hen skulle det hjälpa polisen att utreda fallet bättre. Allt du vet om hen, varje lite detalj du minns, skulle vara till hjälp för oss.

5.1. ÖVERGÅNG B: Misstanke med svagare bevis. Barnet har kommit upp som ett möjligt offer i utredningen och polisen behöver veta vad barnet vet om förövaren och om barnet har utsatts för ett brott.

Polisen utreder ett fall där en viss användare på [Snapchat, redigera så att det passar fallet] har varit i kontakt med många barn och [bett dem skicka bilder/skickat bilder till dem/kontaktat barn, redigera så att det passar fallet] och jag vill ställa några frågor till dig om det. Vet du någonting om det?

Moderatorerna/administratörerna på [Snapchat, redigera så att det passar fallet] har informerat polisen om det här användarnamnet, som vi tror har kontaktat barn. Känner du igen det här användarnamnet? Berätta allt du vet/kommer ihåg om detta användarnamn.

Om barnet inte verkar vilja prata om ämnet för förhöret finns ytterligare några exempel:

Du berättade att du använder [tjänst, plattform, spel – ändra beroende på det aktuella fallet]. Berätta om det/vad du gör där.

Vad är ditt användarnamn/kontonamn/nick där?

Har du någonsin använt användarnamnet [Flowergirl13]?

Berätta för mig på vilka webbplatser/i vilka spel/plattformar du har använt det här användarnamnet.

Har du någonsin haft att göra med med användarnamnet [Mr. Hoot]? ... "Berätta för mig om det".

Om barnet nekar, avstå från att ställa några mer direkta frågor om detta. Du kan istället erbjuda neutralt stöd som inte antyder att något har hänt, till exempel: Här kan barn prata om både bra och dåliga saker som har hänt dem. / Om det är något du vill berätta för mig. / Det är viktigt för mig att veta. Överväg att diskutera neutrala ämnen, ta en paus eller börja avsluta förhøret.

Avslutning: Om barnet inte har avslöjat något, tacka barnet för att det kom och säg att det är förståeligt att situationen kan kännas svår för barnet. Se till att ge barnet har kontaktuppgifter om det känner senare att det finns saker som det vill berätta. Återigen är det viktigt att betona att polisen inte anser att barnet har gjort något fel/dåligt (välj orden enligt barnets ålder och den aktuella kulturen/ kontexten/ språkanvändningen) och endast i fall där det inte finns någon misstanke om att barnet själv skulle ha deltagit i någon brottslig handling

5.2 Utredning av händelserna

Om barnet berättar något, struktureras förhøret i enlighet med den vanliga NICHD-R-stommen, med öppna frågor för att utreda vad som hänt. Det är också viktigt att ständigt ge stödjande kommentarer för att lugna barnets eventuella oro, minska motvilja och uppmuntra till detaljerade berättelser. Det är viktigt att bevara och att stärka den kontakt som skapats med barnet under hela kärnfasen. Uppmuntra och stöd barnet att berätta om vad som har hänt.

OBS! Använd alltid så öppna följdfrågor som möjligt:

Berätta mer om ... /Vad hände sedan?

Fortsätt endast till preciserande frågor (Vem var den personen? Var hände detta? Vad var namnet på chattrummet?) när viktiga aspekter inte har redovisats i svaren på de öppna frågorna. Frågor med alternativ (ja/nej) bör, som i alla förhör med barn, endast användas som en sista utväg.

Om barnet nämner någon särskild händelse:

Du berättade för mig att *[upprepa kort det som barnet påstod]*. Berätta allt du kommer ihåg om detta från början till slut.

OBS! Det är vanligt att förövarna först träffar barnen i någon populär app som barnen använder och sedan leder samtalet vidare till en mer privat app. Det är viktigt för utredningen att vara medveten om alla plattformar som förövaren kan ha använt och inte bara fråga om de plattformar som polisen har bevis på. Utforska dessa genom öppna frågor: Berätta om alla de appar som ni har kommunicerat i/alla de sätt som du har varit i kontakt med honom på/alla de olika personer som har haft den här typen av kontakt med dig ...

Om barnet nämner flera situationer eller flera olika händelser med samma gärningsperson, tacka barnet för att det delar viktig information och undersök situationerna en i taget genom att hänvisa tillbaka till vad barnet tidigare har sagt:

Du berättade för mig om någon som kontaktade dig på Snapchat med namnet X, berätta allt du kan minnas om personen, från första gången han/hon/hen kontaktade dig tills den sista gången ni hade kontakt.

Om barnet nämner flera incidenter:

Du berättade för mig att [sammanfatta kort anklagelsen barnet har gjort]. Berätta allt om [den senaste/första gången /platsen /tidpunkten /specifika händelse] från början till slut.

Sträva efter att använda samma formuleringar som barnet använt (t.ex. ”Berätta om den gången då din mamma blev arg över skärmtiden.”). ”Berätta om när Mr Hoot blev arg när du inte satte på kameran”).

Om barnet ger en allmän beskrivning och du inte kan fastställa antalet fall:

Du berättade för mig att du har varit i kontakt med Mr. Hoot mer än en gång på [Whatsapp, TikTok och Snapchat]. Berätta allt om första gången du var i kontakt med honom. (Låt barnet svara). Och vad hände sedan?

Berätta allt som har hänt från första kontakten med Mr. Hoot fram till den senaste.

Du berättade för mig att Mr. Hoot skickade dig det första meddelandet på [Instagram]. Har han skickat meddelanden där en gång eller fler än en gång?

Om beskrivningen fortfarande är allmän eller saknar detaljer, kan du be om exempel:

Du berättade för mig att Mr Hoot frågade efter ditt användarnamn på [TikTok] och sedan började skicka meddelanden till dig där. Berätta allt du kommer ihåg om detta från början till slut.

Upprepa barnet beskrivning av händelsen som inledde förloppet. Fråga sedan:

Och vad hände sedan?

Du har berättat många saker och hjälpt mig att förstå vad som har hänt. Nu vill jag ställa fler frågor om [händelsens titel]. Tänk tillbaka på den första gången [dag, natt] och berätta allt som hände från det ögonblicket då [en aktivitet som barnet nämnt] till det ögonblick då [en efterföljande aktivitet som barnet nämnt].

Berätta mer om [aktivitet, objekt, känsla, tanke].

Du nämnde [aktivitet, objekt, känsla, tanke]. Berätta mer om det.

Du kan också fråga barnet om det kan visa meddelandena (antingen vid denna tidpunkt eller senare under förhöret).

5.3 Frågor för att få mer detaljer (preciserande frågor)

Syftet med den här delen av förhöret är att få fram mer information i berättande form genom att ställa frågor om tid, plats, olika webbplatser, appar eller spel samt känslor och tankar. Använd alltid så öppna frågor som möjligt och gå över till mer styrande frågor först när du har samlat in så mycket information som möjligt genom de öppna frågorna. Se till att testa relevanta alternativa hypoteser gällande misstanken. Använd följdfrågor som passar det som barnet berättar och det misstänkta fallet.

Huvudinbjudan: Berätta om ...

Uppföljningsinbjudan: Berätta mer om ... /Vad hände sedan? Tidssegmentering:

Berätta allt som hände från ögonblicket då [A] till ögonblicket [B] (som du nämnt).

Inbjudan att berätta: Du nämnde ... berätta mer om det

Endast då fortsatt till preciserande frågor (Vem var den personen? Var hände detta? Vad hette appen/spelet/chatten/servern/kanalen?). Preciserande frågor bör endast användas när viktiga aspekter inte framkommit som svar på öppna frågor och efter försök att få mer information genom att använda ledande inbjudningar till exempel: "Berätta mer om den dagen/den mannen/det spelet/ vad han bad dig att göra". Frågor med alternativ (ja/nej) bör, som i alla förhör med barn, endast användas som en sista utväg.

Innan förhöret avslutas, ta en kort paus eller titta på checklistan för att se till att alla relevanta ämnen har diskuterats. Nedan finns exempel på följdfrågor kopplade till internet för olika teman. Du kan använda dessa exempel som de är för det aktuella fallet eller redigera dem enligt fallet, om svaren på frågorna inte redan har besvarats genom det barnet tidigare har avslöjat.

Allmänt:

Du berättade tidigare om [en händelse, ett föremål, en tanke, en känsla]. Berätta närmare om den/det.

Vad menar du med [term som barnet använder]?

Tidigare berättade du om otrevliga kommentarer från Mr Hoot. Berätta mer om det.

Första mötet:

Du berättade att du har varit i kontakt med Mr Hoot på flera olika appar. Berätta allt om den allra första gången ni hade kontakt?

Fortsatt kontakt:

Du berättade att Mr Hoot först skickade ett meddelande till dig på Instagram och sedan fortsatte att skicka meddelanden till dig på Snapchat. Hur visste Mr Hoot ditt användarnamn på Snapchat?

Du berättade att ni pratade på WhatsApp. Berätta mer om det.

Du berättade för mig att du chattade med Mr. Hoot på Tiktok. Berätta im första/sista gången/berätta hur kontakten avslutades.

Du berättade för mig att du har varit i kontakt med Mr. Hoot, berätta om det. Om tidsramen är oklar, koppla det barnet har sagt till en specifik tidpunkt (t.ex. "Vilken årskurs gick du i?", "Hände detta före eller efter jul?").

Du sa att du har pratat med Mr. Hoot, är du fortfarande i kontakt med honom? / Tror du att du kanske fortfarande kan höra från honom? (Om barnet nekar, kan du be det berätta mer – barnet kan till exempel ha raderat kontot eller avbrutit kontakten).

(Om kontakten har avslutats): Du sa att kontakten har avslutats. Berätta mer om det.

Undersöka ålder/andra fakta

Vad vet Mr. Hoot om dig?

Berätta om konversationerna du har haft med Mr. Hoot (Vilka slags saker pratade ni om?)

Du nämnde att Mr. Hoot vet om din ålder. Kan du berätta hur Mr. Hoot fick veta dessa saker om dig?

(Exempelvis: Nämns barnets ålder i barnets profil, är profilen offentlig eller privat, visar profilen barnets ålder i den offentliga informationen även om resten av profilen är privat, är plattformen, till exempel Discord, gjord för barn som är födda ett visst år, innehåller barnets användarnamn barnets födelseår eller ålder etc.)

När har du pratat om din ålder med Mr. Hoot? (Var, när, hur)

Berätta för mig vad Mr. Hoot har berättat om sig själv?

Är det något annat du vet om Mr. Hoot?

Användning av appar/sociala medieplattformar/tjänster

Berätta för mig om de ställen eller appar där du har pratat med Mr. Hoot. (Du kan be barnet förklara hur tjänsten/appen/spelet fungerar, hur meddelanden skickas etc.) Berätta för mig hur den där appen fungerar /hur du skickade meddelanden etc.)

Berätta om de olika sätt du kommunicerade med Mr. Hoot.

Hur har du pratat / varit i kontakt med Mr. Hoot? (Via en offentlig chatt – var?, skickade privata meddelanden – var?, via Whatsapp, via e-post, med en webbkamera, via Facetime, i telefon etc.)

Händelser

Du berättade för mig om den där gången när Mr Hoot blev konstig. Vad hände sedan?

Du berättade till mig att du svarade, berätta om det.

Du sa att Mr Hoot började ställa konstiga frågor. Berätta mer om det.

Du sa att du brukade skicka meddelanden varje kväll. Berätta om meddelandena.

Berätta var du var när detta hände. (Både online och fysiskt)

Vem var där när detta hände? Vad gjorde [de som var närvarande]? (Både online i samma spel/server/chatt och fysiskt i samma rum, hemma vid samma tidpunkt, var)

Berätta hur du kände dig eller vad du tänkte medan detta hände.

Berätta om dina känslor eller tankar efteråt / efter att det hade hänt.

Skickande / mottagande av bildmaterial

OBS! Ändra enligt barnets ålder och sammanhanget:

Särskilt i det här läget är det lämpligt att ägna en stund åt att återigen säga till barnet att det inte finns något att skämmas för, att barnet inte bär skulden för det som hänt/att det som hänt inte är barnets fel. Det kan också vara lämpligt att påminna barnet om att det inte behöver berätta något för förhørsledaren om det verkligen inte vill, men att barnet har rätt att berätta vad det vill för förhørsledaren även om det skäms.

Det kan också vara bra att berätta för barnet att polisen behöver känna till eventuella bilder, så att delning av bilder på internet kan förhindras eller stoppas.

A) Om det är osäkert om det finns bildmaterial inbegripande detta barn:

Polisen har fått information om att Mr Hoot har bett barn att skicka honom bilder på sig själva. Kan du berätta något om detta? /Vad vet du om det?

(Ställ direkta frågor endast om barnet inte har berättat om detta som svar på öppna frågor:)

Har Mr Hoot bett dig skicka bilder på dig själv till honom? (Om ja): Berätta för mig om det.

Har Mr Hoot fått dig att skicka bilder till honom? /Har du skickat bilder på dig själv till honom?

(Om ja): Vad har du skickat för bilder/filmer till honom? (Vad händer på bilderna? Vad kan man se på bilderna?)

Om barnet bekräftat att de har skickat bilder, meddelanden eller videor till varandra som polisen ännu inte har tillgång till kan du fråga om barnet fortfarande har dem på sin enhet och om så är fallet förklara att de kan vara viktiga för att polisen ska kunna utreda den misstänktes gärningar. Barnet kan behöva försäkras om att endast vuxna som utreder ärendet professionellt kommer att kunna se materialet, eftersom det kanske känner sig generad över det.

B) Om det finns bevis för att det finns bilder på just detta barn, men barnet inte har nämnt detta:

Polisen har hittat bilder på dig på Mr Hoot/Mr Hoots dator. Kan du berätta om detta?

(Igen, ställ direkta frågor endast om barnet inte har berättat om detta som svar på öppna frågor.)

Vet du hur Mr Hoot har fått tag på den här typen av bilder? /Hur har Mr Hoot fått tag på dessa bilder?

Om barnet säger sig ha skickat bilderna själv:

Hur tog du bilderna? (Fråga även om vilken utrustning som användes)

Vad hände sedan med bilderna?

→ Har du fortfarande dessa bilder på din enhet (telefon/padda/dator)? Vad hände med meddelandena?

→ Har du fortfarande meddelanden som skickats mellan dig och Mr Hoot på din telefon eller i din profil?

Andra barn som kan ha utsatts:

Känner du någon annan som har skickat meddelanden till Mr Hoot?

Berätta om det. Vad vet du om dem/de andra barnen/det?

Fysiska möten:

Du sa att du hade talat om olika saker med Mr Hoot. Pratade ni någonsin om att träffas i verkligheten? Berätta närmare om det.

(om det inte framgår av det öppna svaret → Vem var den som föreslog det först?)

Du sa att ni hade pratat om många olika saker. Vad vet du om Mr Hoot? Berätta allt du kan komma ihåg.

OBS! Många barn har varit offer för flera förövare, och därför är det viktigt att fråga om det någon gång fanns andra personer som var tillsammans med förövaren, och efter att ha undersökt den aktuella misstanken, om något liknande har hänt med andra personer.

Om barnet nämner en annan förövare vid ett eller flera separata tillfällen kan det vara lämpligt att utreda dem separat från den pågående utredningen

5.4 Vad har barnet berättat för andra om händelserna?

Kartlägg hur barnet har berättat om händelsen eller hur den kommit fram genom att undersöka tidpunkten för när den berättades, omständigheterna, mottagarna, eventuella samtal om händelsen samt hur barnet och de som lyssnat reagerat när de hört berättelsen. Använd alltid öppna frågor då det är möjligt. Till exempel:

Berätta om någon person som känner till [Mr. Hoot]. Berätta om någon person som Mr. Hoot presenterade dig för.

Kan du berätta om det fanns någon som du presenterade för Mr. Hoot?

Berätta allt du minns om den situationen.

Berätta om de personer som du har pratat med om vad som hände.

Berätta allt du minns om de samtalen.

Berätta mer om dina samtal med [personen]. Vad pratade ni om när det kom till [att skicka bilder]? Kommer du ihåg vad du sa?

Vem kan ha sett meddelanden eller bilder som du skickat till Mr Hoot? Kommer du ihåg vem som såg dem, hur de såg dem eller var detta hände?

Om det cirkulerar sexuella bilder på barnet på nätet, ta reda på om barnet är medvetet om detta. Kom ihåg att det kan vara mycket traumatiskt för barnet och var beredd att hänvisa honom/henne till relevant rådgivning/stödgrupper efter förhöret. Detta måste planeras före förhöret och anpassas till barnets utvecklingsnivå och förståelse.

Du berättade tidigare för mig att Mr. Hoot hade bett dig att skicka bilder till honom där du inte hade några kläder på dig och att du hade skickade dem till honom. Berättade han vad han skulle ha dem till? Berätta om du vet vad som hände med dessa bilder.

Om barnet inte verkar känna till att bilderna cirkulerat, försök att tala om det så varsamt som möjligt.

Polisen har fått veta att Mr Hoot har [skickat dessa bilder vidare till någon/sålt vidare några bilder/lagt ut några bilder på xx, ändra så att det passar in i fallet]. Ditt foto har funnits med bland dessa material som distribuerats. Polisen gör sitt bästa för att ta bort alla dina bilder från[webbplatsen/programmet/tjänsten].

Gör allt du kan för att stödja barnet och hjälpa det att hantera sina känslor, påminn det om att ansvaret ligger på förövaren, inte på barnet.

Konfrontera inte barnet med material om det inte är absolut nödvändigt (eller om barnet själv vill se materialet). För att ta reda på att det verkligen är ett visst barn på en viss bild kan du till exempel visa en del av bakgrunden i rummet eller ett klädesplagg eller liknande (t ex en bild där barnet syns men där delar är svärtade/övertäckta i stället för hela materialet. Var medveten om att materialet ibland kan vara AI-genererat.

Undersök hur den misstänkta händelsen har påverkat barnet på ett åldersanpassat sätt.

*Vad tycker du om [samtalen med Mr Hoot/det Mr Hoot gjorde] nu?
Hur känner du dig nu inför det som hände/Hur har [händelsen] påverkat dig/ditt liv?*

Kartlägg på ett sätt som tar hänsyn till barnets ålder vilken effekt utredningen/ **förhöret** har på barnet.

Hur har det känts att prata med mig idag? Hur känns det att åka hem efter det här?

Vad skulle du önska hände närmast?

F. Avslutning

När förhöret avslutas är det bra att säkerställa att barnet har kunnat berätta allt det som det har att säga om

fallet. Tacka barnet och ge det beröm för att det har berättat om sina erfarenheter för polisen.

Finns det någonting mer som du skulle vilja berätta?

Finns det något som jag inte har frågat dig som du vill berätta om?

Finns det något som du skulle vilja fråga mig? Har barnet frågor om t.ex. hur utredningen framskrider?

Om du senare kommer på saker som du inte har kommit ihåg att berätta för mig kan du kontakta mig (tala om för barnet hur det bäst kontaktar dig, WhatsApp, sms eller e-post till exempel).

Kom ihåg att du inte har gjort något fel här.

Om du ser att något liknande händer igen i framtiden, dig eller någon annan, kan du spara meddelanden, bilder eller annan information, till exempel genom att ta en skärmdump, och skicka den till mig (eller någon annan, vem?).

Det är viktigt att polisen känner till dessa saker, eftersom de misstänkta ofta har kontakt med fler än ett barn. Polisen måste känna till dessa saker, så att de vuxna som gör dessa saker kan stoppas.

Samtala några minuter med barnet om ett neutralt ämne. Säkerställ också att barnet vet vem det kan berätta för/kontakta, om det upplever att det behöver hjälp i anslutning till ärendet eller senare kommer på något annat som rör det fall som behandlas.

Vad har du tänkt göra efter att vi samtalat färdigt?

Tacka barnet för att det har tagit sig tid.

Ytterligare läsning och resurser:

Lamb., M.E., Brown, D.A., Hershkowitz, I., Orbach, Y. & Esplin, P.W. (2018). Tell me what happened: Questioning children about abuse, 2nd edition. Wiley.

Joleby, M., Lunde, C., Landström, S. & Jonsson, L.S. (2020). All of me is completely different: Experiences and consequences among victims of technology-assisted child sexual abuse. Frontiers in Psychology, doi: 10.3389/fpsyg.2020.606218

Korkman, J. & Joleby, M. (2025, forthcoming). Disclosures and forensic interviews in the context of online child sexual abuse. In: *Child Sexual Abuse: Disclosure, Delay and Denial*, 2nd Edition, Eds. (Pipe, M-E., Lamb, M.E. & Hershkowitz, I. (forthcoming). Taylor and Francis.